

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 352/354:004/[314/316+33]
DOI 10.36030/2310-2837-4(99)-2020-69-76

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ІНКЛЮЗИВНИМ МІСЦЕВИМ РОЗВИТКОМ

А. В. Кожина,

Національна академія державного управління при Президентові України

У статті обґрунтовано необхідність та можливості застосування цифрових технологій у публічному управлінні інклюзивним місцевим розвитком. Зокрема, розглянуто концептуальні засади формування інклюзивного суспільства в цифрову еру, особливості застосування цифрових технологій та забезпечення цифрової інклюзії на національному та місцевому рівнях. Проаналізовано та визначено такі поняття, як «інклюзія», «інклюзивне суспільство», «цифрова нерівність (виключення, розрив)», «цифрова інклюзія», «сільський розрив», «гендерний розрив». Розкрито можливості цифрових технологій та цифрового розвитку, які мають бути спрямовані на економічне зростання, підвищення ефективності діяльності, рівня зайнятості та покращання якості життя всіх громадян, зокрема вразливих та маргіналізованих категорій населення. Доведено, що система публічного управління постійно має видозмінюватися та адаптуватися до реалій цифрового суспільства з метою забезпечення різноманітних потреб населення.

Ключові слова: публічне управління; інклюзивний місцевий розвиток; інклюзивне зростання; цифровий розвиток; цифрова трансформація; цифрова інклюзія.

DIGITAL TECHNOLOGIES USAGE IN PUBLIC ADMINISTRATION OF INCLUSIVE LOCAL DEVELOPMENT

A. V. Kozhyna,

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

The article substantiates the necessity and possibilities of using digital technologies in public administration of inclusive local development. In particular, are presented: the conceptual foundations of the formation of an inclusive society in the digital age, the features of the using digital technologies and ensuring digital inclusion at the national and local levels. Analyzed and defined terms such as «inclusion», «inclusive society», «digital inequality (exclusion, gap)», «digital inclusion», «rural gap», «gender gap». The possibilities of digital technologies and digital development are revealed, which should be aimed at increasing the efficiency of activity, economic growth, employment and improving the life quality of all citizens, including vulnerable and marginalized population categories. It is proved that the public administration system must constantly change and adapt to the digital society realities in order to ensure the diverse needs of the population.

Keywords: public administration; inclusive local development; inclusive growth; digital development; digital transformation; digital inclusion.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Для забезпечення різноманітних потреб громадян у суспільстві, що динамічно розвивається, система публічного управління повинна весь час видозмінюватися, щоб відповідати вимогам часу, які визначаються стрімкою глобалізацією, інформатизацією, цифровізацією поряд зі зростаючими екологічними стандартами, вимогами створення сталого та інклюзивного середовища. При формуванні публічної політики в Україні необхідно враховувати глобальні мегатренди і забезпечувати ефективні механізми її реалізації на національному, регіональному та локальному рівнях.

Цифрофізація як визначальна тенденція сьогодення неодмінно приводить до значних трансформацій у системі публічного управління. Цифрові трансформації в публічному секторі з особливим акцентом на управлінні якістю та покращанні процесів надання адміністративних послуг мають надважливе значення для задоволення потреб клієнтів у цифрову епоху. Цифровий розвиток суспільства повинен бути спрямований на економічне зростання, підвищення ефективності діяльності та рівня зайнятості, покращання якості життя всіх громадян, а система публічного управління має адаптуватися до реалій цифрового суспільства.

На пришвидшення трансформаційних процесів у публічному секторі вплинула пандемія COVID-19,

© Кожина А. В., 2020

що зумовило прискорений розвиток різноманітних цифрових технологій та інструментів.

Утім, через карантинні обмеження також посилилися негативні соціально-економічні тенденції (бідність, безробіття, соціальна нерівність, відчуження людей, повернення трудових мігрантів), що призвело до незвичних умов життя і діяльності в населених пунктах України.

Тому з огляду на обставини, що склалися, необхідно посилити роль органів публічної влади у врегулюванні процесів соціально-економічного розвитку країни на основі широкої інклюзії різних верств населення, громад і територій, зокрема з урахуванням сучасних трендів і можливостей застосування цифрових технологій у публічному управлінні та адмініструванні.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Теоретичні і прикладні аспекти інклюзивного розвитку та зростання вивчали: Дж. Гупта, С. Класен, Р. Ранієрі, Р. Рамос, Л. Уінтерс А. Аткинсон, Е. Марлієр. Особливості та взаємозв'язок цифрового розвитку, нерівності й інклюзії розглянуті в працях С. Редера, М. Фоуані, А. Джошуа.

Питанням цифрової трансформації публічного управління та цифрового розвитку суспільства присвячені праці К. Шваба, О. Карпенка, В. Наместнік, Н. Савченко, Л. Федулової, Т. Запорожець. Концептуальні засади застосування цифрових технологій детально визначені в Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, а також у міжнародних доповідях, звітах та деклараціях.

Проте недостатньо уваги приділено проблематиці застосування цифрових технологій у публічному управлінні інклюзивним місцевим розвитком з метою вирішення актуальних проблем в Україні, зокрема на місцевому рівні.

Формулювання цілей (мети) статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності та можливостей застосування цифрових технологій у публічному управлінні інклюзивним місцевим розвитком.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інформаційно-комунікаційні та цифрові технології стають все більш важливою частиною соціального та економічного життя населення в усьому світі. Сьогодні для забезпечення якісного функціонування домогосподарств, підприємств, громад та країн загалом необхідна наявність розвинутої цифрової інфраструктури. Цифровий доступ дає змогу людям заробляти на

життя, мати соціальні контакти, розширити доступ до інформації та різноманітних публічних сервісів і послуг, а також сприяти кращій публічній політиці прийняття рішень.

Двигуном процвітання і розвитку сучасних суспільств є відкритий та якісний доступ до інтернету, який визнаний Генеральною Асамблеєю ООН одним з фундаментальних прав людини, що є складовою права на розвиток. Право на доступ до інтернету (право на широкополосний зв'язок, цифрове право) передбачає можливість для всіх людей мати доступ до мережі «Інтернет» для реалізації своїх прав на свободу думки, переконань та інших основних прав людини. Доступ до інформації та захист прав у мережі «Інтернет» гарантується державою поряд з іншими правами, свободами та законними інтересами громадян. Завданням і відповідальністю держави є забезпечення умов широкої доступності інтернету для різних груп населення і територій (зокрема віддалених). Держава не повинна без ґрунтовних причин обмежувати доступ громадян до інтернету (Declaration of Principles, 2003).

Концепція інформаційно-комунікаційних технологій в інтересах розвитку (ІКТР) виникла внаслідок міжнародної політики в сфері розвитку, яка сформувалася на основі Цілей розвитку тисячоліття, спрямованих на скорочення масштабів бідності та задоволення основних потреб людей. У центрі розроблення політики у сфері ІКТР перебуває проблема інклюзивності. Порівняно з країнами, що розвиваються, розвинені країни мають більш якісну інфраструктуру інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та цифрових технологій, домоглися практично повсюдного їх використання і їх громадяни раніше отримують доступ до ІКТ і цифрових інновацій. Аналогічно міські райони і більш забезпечені соціальні групи в країнах, що розвиваються, мають переваги порівняно із сільськими районами і менш забезпеченими групами населення. Доступ до ІКТ та цифрових технологій і їх використання менш поширене серед таких соціально або економічно вразливих і маргіналізованих груп, як жінки, молодь, некваліфіковані працівники, працівники, які ведуть натуральне господарство, етнічні меншини, а також особи з інвалідністю. Тому через зазначені причини розподіл отримуваних за рахунок інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій вигод може виявитися непропорційним у рамках суспільства, хоча загалом користь, яку вони приносять для всіх, уже отримала визнання (Information and communications technologies, 2014).

Проблематика справедливого розподілу суспільних благ піднімається як усередині країн,

так і виноситься на загальні міжнародними організаціями. У Програмі дій Всесвітнього саміту з питань соціального розвитку ООН, що відбувся в Копенгагені в 1995 р., була проголошена необхідність формування інклюзивного суспільства, що було визначено як «суспільство для всіх», у якому кожній людині, яка має права і обов'язки, належить активна роль (Report, 1995).

Поняття «інклюзія» (англ. inclusion) означає «включення», «залучення», на протилежність поняттю «ексклюзія» (англ. exclusion), що трактується як «виключення», «відторгнення». У світі вже сформувалася усталена низка понять з прикметником «інклюзивний».

Інклюзивне суспільство являє собою таке суспільство, що забезпечує рівні можливості незалежно від походження та не диференціює людей за ознакою раси, статі, класу, віку та географії. В багатьох країнах існують різні вразливі та маргіналізовані групи населення (включаючи етнічні громади, меншини, внутрішньо переміщених осіб, біженців, безробітних та малозабезпечених осіб та ін.), які страждають від бідності та соціального відчуження; є регіони, які відстали від економічного прогресу (зокрема віддалені, сільські та маргіналізовані міські райони); існують бар'єри для соціальної мобільності. Інклюзивні суспільства є стабільними, безпечними, справедливими і толерантними. З інклюзивним суспільством пов'язані такі поняття, як «соціальна згуртованість», «соціальна інтеграція» та «соціальний капітал» (Atkinson, Marlier, 2010, p. 3).

Інклюзивне суспільство, яке здатне враховувати відмінності та цінувати різноманіття, є метою інклюзивного розвитку, спрямованого на забезпечення всіх маргіналізованих і виключених груп можливостями бути зацікавленими сторонами у процесах розвитку, сприяти створенню можливостей та брати участь у прийнятті рішень (Inclusive development).

Сьогодні в Україні, як і у світі, продовжують існувати, а подекуди й посилюються, такі негаразди, як бідність, різні види нерівності, розшарування суспільства, соціальне відчуження тощо. При цьому ситуація значно погіршилася через обмеження, пов'язані з пандемією COVID-19.

Крім соціальної та економічної нерівності існують й інші види нерівності, зокрема цифрова. Тому при формуванні інклюзивного суспільства потрібно враховувати всі види нерівностей на основі принципу включеності («ніхто не повинен залишитися осторонь»), а публічна політика має будуватися на засадах долучення уразливих груп до використання цифрових технологій.

Під час форуму #EuroDig2019 в Гаазі було оприлюднено звіт ООН щодо інтернету і технологій під назвою «Епоха цифрової взаємозалежності», основна мета якого – максимізувати позитивні впливи цифрових технологій та мінімізувати негативні. Була прийнята Декларація цифрової взаємозалежності, яка передбачає співпрацю на основі використання доступних цифрових технологій для забезпечення економічного зростання та соціальних можливостей, зменшення нерівності, зміцнення миру та безпеки, сприяння екологічній стійкості і захист прав людини (The Age, 2019).

Стає очевидним, що швидкий розвиток цифрових технологій у всьому світі є для багатьох країн як можливістю, так і викликом. Чим швидше розвиваються цифрові технології, тим помітніше стає розрив між країнами та соціальними групами. Такий стан має назву *цифровий розрив* (*бар'єр*) або *цифрова нерівність* (англ. Digital divide), що означає нерівність у доступі до можливостей в економічній, соціальній, культурній, освітній сферах, які існують або поглиблюються в результаті неповного, нерівномірного або недостатнього доступу до комп'ютерних, телекомунікаційних та цифрових технологій (Розпорядження, 2018). Цифровий розрив може бути, зокрема, штучним, тобто таким, що стався внаслідок надзвичайної події, наприклад через навмисне пошкодження телекомунікаційної інфраструктури оператора (Україна 2030E, 2018).

Спочатку поняття цифрового розриву застосовувалося для визначення технічних перешкод, що заважають людині використовувати засоби ІКТ, пізніше акцент змістився на соціальні перешкоди. Наразі цифровий розрив переважно стосується соціальної нерівності між тими, хто має відповідні компетенції і можливості доступу до цифрових технологій, і тими, в кого вони відсутні або обмежені (Електронне урядування, 2012).

Цифрова нерівність може полягати також у різних можливостях використання вмісту та сервісів інтернету, які зумовлені нерівностями поширення знань і вмінь серед тих, хто вже підключений до мережі (див. таблицю). Цифровий розрив вимірюється не тільки загальною кількістю людей, підключених до мережі «Інтернет», а й розбіжністю між різними категоріями для кожного соціодемографічного показника. Розроблений Євростатом «Барометр» вимірює не доступ до мережі «Інтернет», а використання новітніх інформаційних технологій, що включає не тільки застосування технологій, а й поведінку, очікування та уявлення користувачів.

Найскладнішим вважається потрійний розрив: цифровий, сільський і гендерний, його іс-

Причини виникнення та посилення цифрового розриву (складено за (Електронне урядування, 2012))

Група	Причина
Економічні	Висока вартість апаратного забезпечення, неможливість безкоштовного чи недорогого доступу тощо
Соціальні	Відмінності в рівнях освіти, доходу, статі, віку, місці проживання тощо
Культурні	Відсутність потреби у використанні ІКТ, знань щодо способів їх застосування, прикладів, які можна наслідувати, тощо
Пов'язані з контентом	Відсутність оригінальних послуг чи ресурсів, вебсайтів рідною мовою, брак місцевого контенту тощо

тотне скорочення є одним з пріоритетних завдань для органів публічної влади. Так, потрібний розрив включає (E-agriculture, 2018):

1. *Цифровий розрив* – це розрив між тими групами населення і регіонами, які мають доступ до сучасних ІКТ, і тими, у яких цей доступ відсутній або обмежений.

2. *Сільський розрив* – це розрив між міськими та сільськими районами щодо доступу до ІКТ. Через погану інфраструктуру, географічну віддаленість і відсутність доступу до мобільного зв'язку сільські громади перебувають в уразливого становищі. Додатковими перешкодами є низькі доходи населення і відсутність навичок роботи з цифровими технологіями.

3. *Гендерний розрив* – це розрив у доступі до ІКТ жінок і чоловіків, коли рівень використання їх неоднаковий. В усьому світі частка жінок, які користуються інтернетом, на 12 % нижче, ніж частка чоловіків. У більшості регіонів, зокрема в Європі та в СНД, гендерний розрив порівняно з 2013 р. скоротився, але в Африці і у світі в цілому збільшився.

За даними Міжнародного союзу електрозв'язку при ООН у 2019 р., 4,1 млрд осіб у світі підключені до інтернету, що свідчить про зростання на 5,3 % порівняно з 2018 р. Загалом, кількість користувачів інтернету зростає з 25,8 % населення Землі у 2009 р. до 53,6 % у 2019 р., причому найвищий відсоток користувачів у Європі (82,5 %), найнижчий – в Африці (28,2 %), а без інтернету залишається близько 3,6 млрд осіб, більшість з яких мешкає у найменш розвинутих країнах. Серед жінок інтернетом користуються 48 %, серед чоловіків – 58 % (ООН, 2020).

За даними компанії We Are Social, 92 % від світових користувачів інтернету зараз підключаються через мобільні пристрої. Тому 53,3 % всіх вебзапитів припадає на смартфони, 44 % – на персональні комп'ютери (ПК) і ноутбуки, 2,7 % – на планшети і ще 0,07 % – на інші гаджети (Digital, 2020).

В Україні станом на 01 січня 2020 р. було 28 млн 787 тис. користувачів інтернету, з яких 25 млн 683 тис. фізичних осіб. Найчастіше українці продовжують користуватися кабельним те-

лебаченням (Державна служба, 2020). Кількість інтернет-користувачів в Україні у 2019 р. збільшилась на 8 %, регулярно користуються мережею 71 % населення порівняно з 63 % станом на кінець 2018 р. При цьому користувачі з високим рівнем доходу присутні в інтернеті на 100 %, тоді як користувачі з низьким доходом – на 39 % (Проникнення інтернету, 2020).

Незважаючи на цей прогрес, значна кількість українців залишається в офлайн, що підвищує ризик все більшого відставання уразливих груп у цифровому суспільстві. Так, 60–70 % сіл України залишається без інтернету, тобто більша частина сільського населення не має доступу до сучасних можливостей електронної торгівлі, навчання, надання послуг, вивчення мов та інших переваг.

З метою отримання значних дивідендів інформаційного суспільства для сталого інклюзивного розвитку Україна, як і інші країни світу, змушена ліквідувати поточні та нові цифрові розриви. Уряд та органи публічної влади повинні взяти на себе керівництво у встановленні стандартів, розгортанні стратегічних інструментів та наданні цифрових послуг на основі партнерства з різними зацікавленими сторонами.

Як слушно зазначає Клаус Шваб, швидкість і переваги інновацій, які надає 4-та індустріальна революція, та швидкість зростання розривів і негативних явищ, що з нею пов'язані, важко передбачити та зрозуміти до кінця. Однак виграють ті, хто свідомо до цього підходить та планує необхідні зміни на рівні галузей, держави, нації (Schwab, 2015).

На міжнародному рівні існують різні ініціативи для визначення можливостей щодо подолання цифрової нерівності та поширення практик застосування цифрових технологій для формування інклюзивного інформаційного суспільства. Останнім часом змістився фокус публічної політики з боротьби із цифровим розривом на *включення* в процеси цифрового розвитку, що передбачає активну участь у ньому різних груп населення.

Так, на 26-й конференції Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) у Давосі у 2019 р. був представлений документ під назвою «Цифрові

технології та інклюзивне зростання», головною ідеєю якого стало технологічне інклюзивне зростання, яке визначається як економічне зростання, що справедливо розподіляється по всьому суспільству і створює можливості для всіх (Hsu, 2019).

На Всесвітньому саміті з питань інформаційного суспільства (WSIS) +10 в 2016 р. була визнана важливість суспільства, де «кожен може створювати, отримувати доступ, використовувати та обмінюватися інформацією та знаннями, які дають змогу людям та громадам реалізувати свій повний потенціал у просуванні сталого розвитку та покращувати якість життя» (Delivering, 2016).

Інакше кажучи, створення такого інклюзивного інформаційного суспільства можливе на основі цифрового включення (цифрової інклюзії).

Під *цифровим включенням* С. Редер розуміє здатність людей та груп отримувати доступ до інформаційно-комунікаційних технологій, що охоплює не тільки доступ до інтернету, а й наявність апаратного та програмного забезпечення; відповідний контент та послуги; навчання навичкам цифрової грамотності, необхідним для ефективного використання інформаційних та комунікаційних технологій (Reder, 2015).

Федеральна комісія зв'язку США цифрове включення визначає як діяльність, необхідну для забезпечення доступу до інформаційно-комунікаційних технологій та їх використання всіма особами та громадами, зокрема найбільш уразливими. Це включає 5 елементів:

- 1) доступний, надійний ширококутний інтернет-сервіс;
- 2) пристрої з підтримкою інтернету, які відповідають потребам користувачів;
- 3) доступ до навчання цифровій грамотності;
- 4) якісна технічна підтримка;
- 5) додатки та онлайн-контент, розроблені для забезпечення та заохочення самодостатності, участі та співпраці (Federal, 2017).

Цифрове включення за характеристикою Державного університету Вашингтона, являє собою соціальне включення у XXI ст., яке забезпечує особам та групам, які перебувають у неблагополучному становищі, доступ до інформаційно-комунікаційних технологій та вміння користуватися ними, коли вони можуть брати участь і отримувати переваги від зростаючого сьогоденного знання та інформаційного суспільства (Digital Inclusion definition).

Цифрова інклюзія часто визначається в таких широких аспектах, як «цифрові навички», «підключення», «доступність» (Government). Утім, ці поняття не суперечать один одному і є складовими дослідження питань цифрового включення.

Варто зазначити, що переважно в розвинених державах розроблена публічна політика щодо питань цифрового включення та на законодавчому рівні прийняті відповідні документи. Наприклад, Уряд Великобританії розробив Урядову стратегію цифрового включення, яка визначає, як уряд, публічний та приватний сектори, волонтери підвищать можливості для цифрової інтеграції. У процесі дослідження було визначено 4 типи проблем, з якими люди можуть стикнутися під час користування інтернетом (Government):

1. *Мотивація*: розуміння того, як інтернет і цифрові технології можуть допомогти підключитися, вивчити чи отримати доступ до їх можливостей і мати вагомий привід співпрацювати з цифровим світом.

2. *Доступ*: наявність доступу до цифрових пристроїв, послуг, програмного забезпечення та вмісту, які відповідають нашим потребам за ціною, яку можна собі дозволити; і можливість підключитися до інтернету за місцем праці, проживання тощо. Доступ можна розділити на 3 ключові частини: підключення, доступність та прийнятність.

3. *Навички*: володіння ноу-хау для використання інтернету і цифрових технологій способами, що підходять і корисні для кожної людини.

4. *Довіра*: довіра до інтернету та онлайн-сервісів; володіння цифровою грамотністю для управління персональною інформацією; розуміння та уникнення шахрайства, шкідливого спілкування та оманливої інформації. Цей елемент також стосується безпеки в інтернеті, цифрового розуміння, впевненості та стійкості.

Зазначені бар'єри для цифрового включення, з якими стикаються люди, відрізняються, і потрібні різноманітні підходи до їх подолання. Деякі люди стикаються з безліччю бар'єрів, які додатково посилюють наслідки того, що вони не включаються у цифровий світ. Відповідні перешкоди часто пов'язані з такими основними проблемами, як бідність та нерівність. Тому для досягнення повного цифрового включення необхідно вирішувати як основні, так і супутні проблеми, причому не існує єдиного підходу до їх вирішення. Цифрова інклюзія передбачає подолання всіх цих викликів, а не лише одного.

Наразі публічна політика щодо цифрової інклюзії повинна враховувати унікальні інформаційно-комунікаційні потреби вразливих і маргіналізованих груп у конкретних соціальних ситуаціях. Все більшої уваги з боку публічного управління потребують уразливі групи, такі як жінки, молодь, люди похилого віку, сільське населення, внутрішньо переміщені особи та особи з інвалідністю, з

метою оцінки їхніх потреб та інтересів, щоб ефективно діяти у цифровому суспільстві.

За даними Європейської Комісії, близько 80 млн європейців ніколи не користувалися інтернетом, оскільки не мають комп'ютера чи вважають, що це занадто дорого або складно. Європейська Комісія має відповідну політику щодо розв'язання подібних проблем і підтримує такі напрями:

1. *Доступні інформаційно-комунікаційні і цифрові технології*: зробити їх більш доступними для всіх та розвивати нові методики розвитку технологій (дизайн для всіх).

2. *Допоміжні технології*: підтримка розвитку ІКТ, що дають змогу людям з обмеженими можливостями виконувати діяльність, яку вони раніше не могли виконувати, і краще взаємодіяти з технологіями.

3. *Навички та цифрові навички*: розширення можливостей громадян боротися з маргіналізацією та соціальним відчуженням, включаючи кар'єру через ІКТ.

4. *Соціальне включення*: підвищення рівня участі людей, які перебувають у неблагополучному становищі, в громадській, соціальній та економічній діяльності через проекти соціального включення (Digital Inclusion for).

Контекст наведеного вище передбачає, що цифрове включення має розвиватися в міру прогресу технологій, і доступність використання ІКТ є важливим елементом участі в суспільстві, демократії та економіці.

Згідно з дослідженнями Світового банку, розширення доступу до широкопasmового зв'язку на 10 % приносить додаткові 1,3 % зростання ВВП на душу населення в державах з низьким і середнім рівнем доходу та сприяє економічному зростанню за рахунок підвищення продуктивності праці.

Важливою для інклюзивного зростання є підтримка публічного управління з боку приватного сектору. Розвиток цифрових технологій відкриває широкі можливості для сприяння інклюзивному зростанню, однак будь-який прогрес у досягненнях бізнесу вимагатиме узгоджених дій між публічним та приватним секторами. Наприклад, електронна комерція і мобільні платежі можуть сприяти розвитку бізнесу всіх розмірів та приносити користь споживачам, які перебувають у неблагополучному становищі (Hsu, 2019).

Економічні, освітні, медичні та соціальні можливості залежать від доступу до інтернету, де доступ до інформації містить різницю між тими, хто має можливості, і тими, хто їх не має. Доступ до інформації дає змогу людям реалізовувати свої політичні та соціально-економічні права,

бути економічно активними, оволодівати новими навичками. Це дає можливість усвідомлено приймати рішення, підтримувати творчість та інновації, зміцнювати ідентичність та забезпечувати прозорість (Abah, 2019).

Серед ключових напрямів реалізації публічного управління щодо інклюзивного цифрового розвитку слід виділити: стимулювання створення цифрової інфраструктури; підвищення цифрової грамотності, розвиток навичок та компетентності; стимулювання цифрової демократії та цифрової участі; розвиток цифрової економіки та впровадження концепції цифрових робочих місць.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Цифровий розвиток і цифровий доступ дають змогу наблизити сервіси і послуги до людини (споживача), зробити їх більш зручними та доступними, що сприяє покращанню якості життя різних верств населення. Сприяють цьому доступні широкопasmовий інтернет та інфраструктура, наявність відповідних пристроїв (комп'ютерів, смартфонів, роутерів тощо), розвинені цифрові навички та бажання отримувати послуги онлайн. Також підвищуються можливості цифрової участі у прийнятті рішень на користь розвитку громади і країни.

Утім, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій може підвищувати бар'єри доступу до сучасних можливостей отримання якісних послуг онлайн, що означає нерівність у доступі до можливостей в економічній, соціальній, культурній, освітній сферах. Як було з'ясовано в дослідженні, найскладнішим вважається потрійний розрив (цифровий, сільський, гендерний), і одним із пріоритетних завдань для органів публічної влади є його істотне скорочення. Аналіз статистичних даних показав, що в Україні існує потрійний розрив, коли більшість населення відстала від економічного прогресу територій (зокрема віддалені, сільські та маргіналізовані міські райони) та різні вразливі і маргіналізовані групи (особи з інвалідністю, жінки та молодь, які перебувають у скрутних обставинах, пенсіонери, внутрішньо переміщені особи, біженці, безробітні та малозабезпечені особи та ін.) не мають доступу до сучасних можливостей соціально-економічного розвитку.

Зазначені виклики передусім потребують реагування на них з боку органів публічної влади, насамперед органів місцевого самоврядування та органів місцевої виконавчої влади на рівні територіальних громад шляхом формування передумов інклюзивного суспільства та можливостей

широкої інклюзії в різних сферах: соціальній, економічній, цифровій, культурній. При цьому для досягнення повного цифрового включення необхідно вирішувати як основні, так і супутні проблеми, зокрема пом'якшення наслідків пандемії COVID-19.

Наразі публічна політика щодо цифрової інклюзії повинна враховувати унікальні інформаційно-комунікаційні потреби вразливих і мар-

гіналізованих груп у конкретних соціальних ситуаціях, щоб вони мали можливості ефективно діяти в цифровому суспільстві.

Перспективи подальших досліджень можуть полягати у вивченні можливостей публічного управління у сфері цифрового розвитку для зміцнення соціально-економічного потенціалу України та зменшення різних видів нерівностей як відповідь на нові виклики.

Список використаних джерел

- Declaration of Principles, WSIS-03/GENEVA/DOC/4-E, World Summit on the Information Society, Geneva, 12 December 2003. URL: <https://www.itu.int/net/wsis/docs/geneva/official/dop.html>
- Information and communications technologies for inclusive social and economic development, UN 17-th session, Geneva, 12–16 May 2014. URL: https://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ecn162014d3_en.pdf
- Report of the World Summit for Social Development, Copenhagen, 6–12 March 1995. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-189595/>
- Atkinson A. B. and Marlier E. Analysing and measuring social inclusion in a global context. *Economic and social affairs*. United Nations, New York. 2010. P. 3.
- Inclusive development. URL: http://www.hiproweb.org/fileadmin/cdroms/Handicap_Developpement/www/en_page61.html
- The Age of Digital Interdependence Report of the UN Secretary-General's High-level Panel on Digital Cooperation (2019). URL: <https://www.un.org/en/pdfs/DigitalCooperation-report-for%20web.pdf>
- Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядж. КМУ від 17.01.2018 № 67-р. URL: [zfon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua/rada/qov.ua)
- Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою : доп. Укр. ін-ту майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
- Електронне урядування : опорний конспект лекцій / [С. В. Дзюба та ін.] ; за ред. А. І. Семенченка. Київ, 2012. С. 76.
- E-agriculture: the Use of Information and Communication Technologies (ICTs) for the Development of Sustainable and Inclusive Food Systems and Trade Integration. FAO regional conference for Europe. 16–18 May 2018. URL: <http://www.fao.org/3/MW106EN/mw106en.pdf>
- ООН: 4,1 мільярда людей у світі підключені до Інтернету. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-oon-internet/30254946.html>
- Digital 2020 : Report. URL: <https://wearesocial.com/digital-2020>
- Державна служба статистики. URL: www.ukrstat.gov.ua

References

- Declaration of Principles (2003). WSIS-03/GENEVA/DOC/4-E, World Summit on the Information Society, Geneva. Retrieved from: <https://www.itu.int/net/wsis/docs/geneva/official/dop.html>
- Information and communications technologies for inclusive social and economic development (2014). UN 17-th session, Geneva. Retrieved from: https://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ecn162014d3_en.pdf
- Report of the World Summit for Social Development (1995). Copenhagen. Retrieved from: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-189595/>
- Atkinson, A. B. and Marlier, E. (2010). Analysing and measuring social inclusion in a global context. *Economic and social affairs*. United Nations, New York. P. 3.
- Inclusive development. Retrieved from: http://www.hiproweb.org/fileadmin/cdroms/Handicap_Developpement/www/en_page61.html
- The Age of Digital Interdependence Report of the UN Secretary-General's High-level Panel on Digital Cooperation (2019). Retrieved from: <https://www.un.org/en/pdfs/DigitalCooperation-report-for%20web.pdf>
- Kontseptsiia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 roky : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.01.2018 № 67-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80/stru>
- Ukraina 2030E – kraina z rozvynutoiu tsyfrovoyu ekonomikoyu : Dopovid Ukrainskoho instytutu maibutnoho. Retrieved from: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
- Dziuba, S. V., Zhyliaiev, I. B., Polumiienko, S. K., Ruban, I. A. and Semenchenko, A. I. (2012). Elektronne uraduvannia. Oporny konspekt lektsii / za red. A. I. Semenchenka. Kyiv [in Ukrainian].
- E-agriculture: the Use of Information and Communication Technologies (ICTs) for the Development of Sustainable and Inclusive Food Systems and Trade Integration. FAO regional conference for Europe. 16–18 May 2018. Retrieved from: <http://www.fao.org/3/MW106EN/mw106en.pdf>
- OON: 4,1 miliarda liudei u sviti pidkliucheni do Internetu (2020). Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-oon-internet/30254946.html>
- Digital 2020 : Report. Retrieved from: <https://wearesocial.com/digital-2020>

- Проникнення Інтернету в Україні: 2019. Інтернет-асоціація України. URL: <https://inau.ua/>
- Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>
- Jenny W. Hsu (2019). Digital technology a must for inclusive growth: Report. URL: <https://www.alizila.com/digital-technology-must-for-inclusive-growth-luohan/>
- Delivering Inclusive Development: How Libraries Worldwide Lead in Bringing People Online and Helping to Reach the SDGs. URL: https://www.intgovforum.org/multilingual/index.php?q=filedepot_download/4189/133
- Reder S. Digital inclusion and digital literacies in the United States: A portrait from PIAAC's survey of adult skills. US PIAAC Commissioned Paper, February, 2015. Washington, DC : US Program for the International Assessment of Adult Competencies. 2015. P. 4.
- Federal Communications Commission – FCC Strategies and recommendations for promoting digital inclusion. Washington, DC : Consumer and Government Bureau, FCC. 2017. P. 3.
- Digital Inclusion definition. URL: <https://digitalinclusion.nz/about/digital-inclusion-definition/>
- Government Digital Inclusion Strategy: GOV.UK. Government Digital Service. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/government-digital-inclusion-strategy/governmentdigital-inclusion-strategy>
- Digital Inclusion for a better EU society. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-inclusion-better-eu-society>
- Joshua Abah. Theoretical and Conceptual Framework for Digital Inclusion among Mathematics Education Students in Nigeria. M. J. Adejoh; A. D. E. Obinne; A. B. Wombo. *Global Perspectives on Educational*. 2019. Is. 1 (1). P. 79–111.
- Derzhavna sluzhba statystyky (2020). Retrieved from: www.ukrstat.gov.ua
- Pronyknennia Internetu v Ukraini: 2019 (2020). Internet asotsiatsiia Ukrainy. Retrieved from: <https://inau.ua/>
- Schwab, K. (2015). The Fourth Industrial Revolution. Retrieved from: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>
- Jenny, W. Hsu, (2019). Digital technology a must for inclusive growth: Report. Retrieved from: <https://www.alizila.com/digital-technology-must-for-inclusive-growth-luohan/>
- Delivering Inclusive Development: How Libraries Worldwide Lead in Bringing People Online and Helping to Reach the SDGs. Retrieved from: https://www.intgovforum.org/multilingual/index.php?q=filedepot_download/4189/133
- Reder, S. (2015). Digital inclusion and digital literacies in the United States: A portrait from PIAAC's survey of adult skills. US PIAAC Commissioned Paper, February. Washington, DC : US Program for the International Assessment of Adult Competencies. P. 4.
- Federal Communications Commission – FCC (2017). Strategies and recommendations for promoting digital inclusion. Washington, DC : Consumer and Government Bureau, FCC. P.3.
- Digital Inclusion definition. Retrieved from: <https://digitalinclusion.nz/about/digital-inclusion-definition/>
- Government Digital Inclusion Strategy: GOV.UK. Government Digital Service. Retrieved from: <https://www.gov.uk/government/publications/government-digital-inclusion-strategy/governmentdigital-inclusion-strategy>
- Digital Inclusion for a better EU society. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-inclusion-better-eu-society>
- Joshua, Abah (2019). Theoretical and Conceptual Framework for Digital Inclusion among Mathematics Education Students in Nigeria. M. J. Adejoh; A. D. E. Obinne; A. B. Wombo. *Global Perspectives on Educational*. Is. 1 (1). P. 79–111.

Кожина Алла Василівна,

кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри інформаційної політики та цифрових технологій, Національна академія державного управління при Президентові України, 03057, Україна, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 20

Цитування: Кожина А. В. Застосування цифрових технологій у публічному управлінні інклюзивним місцевим розвитком. *Вісн. НАДУ. Серія «Державне управління»*. 2020. № 4 (99). С. 69–76.

Стаття надійшла: 22.10.2020

Схвалено до друку: 16.12.2020

Kozhyna, Alla V.,

Ph.D in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of Information Policy and Digital Technologies Department, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, 20, Anton Tsedik St., Kyiv, 03057, Ukraine
E-mail: akozhyna@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-5697-8145>

Citation: Kozhyna, A. V. (2020). Zastosuvannia tsyfrovyykh tekhnolohii u publichnomu upravlinni inkliuzyvnyim mistsevym rozvytkom [Digital technologies usage in public administration of inclusive local development]. *Bulletin of the NAPA. Series «Public Administration»*. Is. 4 (99). P. 69–76 [in Ukrainian].

Article received: 22.10.2020

Accepted: 16.12.2020